

W SŁUŻBIE BOGU I OJCZYŹNIE

List pasterski Episkopatu Polski na 100-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Uczestnicząc w celebracji Świętego Triduum Paschalnego – od wielkoczwartkowej Mszy Wieczerzy Pańskiej po wielkanocny poranek – wraz z całym Kościołem staliśmy się uczestnikami Jezusowej drogi, prowadzącej przez Mękę i Śmierć do Zmartwychwstania. Jest to kluczowy temat słowa Bożego, które słyszymy w dzisiejsze święto. Św. Piotr w dzień Pięćdziesiątnicy ogłasza, że ten sam Bóg, który „wskrzesił Jezusa, zerwawszy więzi śmierci” (Dz 2, 24), daje nam „poznać drogi życia”. Potwierdza to również psalmista, gdy wola do Boga: „cieszy się moje serce i dusza raduje, bo Ty ścieżkę życia mi ukazesz” (Ps 16, 5. 11). Rzeczywiście, tylko Pan ukazuje „ścieżkę życia”, a nawet sam staje się drogą, na której człowiek otrzymuje „pełnię Jego radości” (Ps 16, 11). W ewangelicznej relacji św. Mateusza ta „wielka radość” staje się udziałem kobiet, którym anioł oznajmia, że Jezus „zmartwychwstał, jak powiedział” (Mt 28, 6), a one udają się w drogę, by z bojaźnią i wielką radością „oznajmić to Jego uczniom” (w. 8).

1. Z historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Dzisiejszy nasz list kierujemy do Was z okazji 100-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uczelni niezwykle zasłużonej w dziejach zwiastowania „drogi życia” w niepodległej Rzeczypospolitej, a przez wiele lat jedynej wszechnicy katolickiej od Łaby po Władystok. Idea powołania katolickiej szkoły wyższej w odradzającej się po zaborach Polsce zrodziła się w sercu ks. Idziego Radziszewskiego, pierwszego rektora KUL-u, a podjęta została i zrealizowana przez Episkopat Polski, obradujący w Warszawie w dniach 26 i 27 lipca 1918 roku. Zebraniu temu przewodniczył ówczesny nuncjusz apostolski Achilles Ratti, późniejszy papież Pius XI. Na pierwszy rok studiów w 1918 roku przyjęto niespełna 400 studentów. Trzy lata później Naczelnik Państwa Józef Piłsudski przekazał Uniwersytetowi budynek dzisiejszego Gmachu Głównego, Episkopat zaś podjął decyzję o systematycznym materialnym wspieraniu Uniwersytetu ze składek wiernych. Szybki naukowy i dydaktyczny rozwój Uczelni sprawił, że już w 1938 roku, na mocy specjalnej ustawy Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, KUL uzyskał pełne prawa państwowych szkół akademickich.

Wybuch II wojny światowej przerwał oficjalną działalność Uczelni. Nadal jednak starano się prowadzić zajęcia w ramach tajnych kompletów. W niedługim czasie jednak zostali aresztowani ksiądz rektor Antoni Szymański, a nadto biskup lubelski i zarazem pierwszy wielki kanclerz KUL Marian Fulman oraz liczni profesorowie i około 60 studentów. Część z nich rozstrzelano, część zginęła w więzieniach i obozach. Pomimo wielkich strat wojennych, już w listopadzie 1944 roku na Uniwersytecie zainaugurowano nowy rok akademicki. Tym samym KUL rozpoczął swoją działalność jako pierwszy uniwersytet w powojennej Polsce.

W okresie PRL Uniwersytet był zaledwie tolerowany przez władze komunistyczne, doświadczając wciąż ograniczeń, a niekiedy otwartego prześladowania. Szczególnym przykładem represji stało się kilkuletnie uwięzienie rektora ks. Antoniego Słomkowskiego, zwanego „drugim założycielem KUL-u”. Dzięki nieugiętej postawie wspólnoty akademickiej Uczelnia zachowała jednak swoją katolicką tożsamość i wewnętrzną wolność, trwając w wierności prawdzie, wierze katolickiej i patriotyzmowi. Dlatego na KUL chętnie przybywała ideowa młodzież z całego kraju, a miejsce pracy znajdowali tu wybitni profesorowie, usuwani z innych uczelni z racji poglądów i niezłomnej postawy moralnej. W 1954 roku do grona nauczycieli akademickich KUL dołączył ks. Karol Wojtyła, który przez 24 lata, aż do wyboru na Stolicę Piotrową, był na lubelskiej Uczelni profesorem etyki. Wielkim przyjacielem i i protektorem Uniwersytetu stał się także kard. Stefan Wyszyński, najpierw w latach 1946-1948 jako biskup lubelski i wielki kanclerz KUL, a potem jako prymas Polski.

Pomny swoich heroicznych dziejów, KUL dynamicznie rozwija się po 1989 roku. Wzrosła liczba studentów, otworzono nowe kierunki kształcenia, rozbudowano gmachy, powołano do życia ośrodki zamiejscowe i poszerzono współpracę międzynarodową. Dzisiaj na ośmiu wydziałach Uczelni studiuje blisko 12 000 studentów i doktorantów, wśród których jest prawie 700 obcokrajowców, pochodzących z ponad 40 krajów świata.

2. Tożsamość i misja Uniwersytetu

Od samego początku Katolicki Uniwersytet Lubelski za dewizę przyjął słowa *Deo et Patriae* – „Bogu i Ojczyźnie”. Wierność tej dewizie oznacza, że samo nabywanie przez studentów wiedzy i umiejętności, koniecznych do podjęcia obowiązków publicznych czy zawodowych, jest niewystarczające. Dlatego Uczelnia za swoje podstawowe zadanie uznaje zgłębianie „wszystkich aspektów prawdy w ich istotowej więzi z Prawdą najwyższą, którą jest Bóg” (Jan Paweł II, *Ex corde Ecclesiae* 5). W ten sposób KUL wraz z całym Kościołem bierze udział, według słów św. Jana Pawła II, w zasadniczym „sporze o człowieka”, jaki ma miejsce we współczesnej kulturze. Głosząc prymat Boga, głosi zarazem godność osoby ludzkiej i autentycznej wolności. W 1988 roku kardynał Joseph Ratzinger, przyjmując doktorat *honoris causa* KUL, podkreślał, że „mowa o Bogu należy do mowy o człowieku, stąd należy ona także do posłannictwa uniwersytetu”.

O znaczeniu Uniwersytetu dla polskiej i chrześcijańskiej kultury świadczą jego wielkie projekty badawcze i wydawnicze: 20-tomowa „Encyklopedia katolicka”, nadal realizowana edycja krytyczna dzieł wszystkich Cypriana Norwida oraz polskie wydanie *Opera omnia* Josepha Ratzingera / Benedykta XVI. Wielkie znaczenie mają także odbywane co 4 lata na KUL-u Kongresy Kultury Chrześcijańskiej.

W ciągu swojej stuletniej historii Uniwersytet wykształcił ponad 110 tysięcy absolwentów, do aktywnej obecności w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym. Wielu z nich przyczyniło się do budowania wolnej Polski, angażując się w działania opozycji demokratycznej w czasach PRL. Dziś działają w różnych przestrzeniach, często pełnią ważne role społeczne, zajmują odpowiedzialne i eksponowane stanowiska, współtworzą naukę i kulturę. Dobrze wykształceni i uformowani w duchu chrześcijańskim służą oni Ojczyźnie w duchu odpowiedzialności społecznej, o której niedawno mówił papież Franciszek do przedstawicieli uniwersytetów katolickich z całego świata (Rzym, 4.11.2017 roku). Należy też pamiętać o całych pokoleniach polskich biskupów, którzy na KUL-u studiowali i wykładali. Wielka rzesza księży, sióstr i zakonników, uzyskawszy na Uniwersytecie naukowe stopnie i tytuły, zasilila kadry nauczycielskie i wychowawcze w seminariach duchownych, sądach biskupich i wielu ośrodkach akademickich i formacyjnych. Jubileusz

jest okazją do spotkania wszystkich osób związanych z uniwersytetem podczas Światowego Zjazdu Absolwentów KUL, który odbędzie się w czerwcu tego roku w Lublinie.

Cierpliwa i wierna praca uczelniana w duchu służby Bogu i Ojczyźnie, zawiera w sobie jeszcze jeden rys – wychowanie do świętości. Uczył o tym Papież-Polak, nazywając świętość „wysoką miarą» zwyczajnego życia chrześcijańskiego" (Novo millennio ineunte 31). Dziękujemy dziś Panu Bogu, że Katolicki Uniwersytet Lubelski w swej stuletniej historii stał się miejscem dojrzwania do świętości licznych członków tej akademickiej wspólnoty. Należeli do niej i św. Jan Paweł II, i bł. bp Władysław Goral oraz inni męczennicy II wojny światowej, i wreszcie bł. ks. Jerzy Popiełuszko. Jej członkami byli również kandydaci na ołtarze – słudzy Boży: Prymas Stefan Wyszyński, rektorzy ks. Wincenty Granat i o. Jacek Woroniecki oraz założyciel Ruchu Światło-Życie ks. Franciszek Blachnicki.

3. W duchu wdzięczności i zawierzenia

Jako Pasterze Kościoła w Polsce chcemy wyrazić szczególną wdzięczność wszystkim rektorom, profesorom, innym pracownikom oraz absolwentom KUL-u, którzy przez lata zabiegali o dojrzały kształt naukowy i wychowawczy Uniwersytetu, o jego wierność Bożej prawdzie i najszczytniejszym tradycjom naszego narodu. Dziękujemy wszystkim wiernym w kraju i na obczyźnie, którzy od początku istnienia Uniwersytetu hojnie wspierali go duchowo i materialnie, również w ramach Towarzystwa Przyjaciół KUL. Zawierzamy Katolicki Uniwersytet Lubelski Najświętszemu Sercu Pana Jezusa, które patronuje tej Uczelni. Prosimy o wstawiennictwo Najświętszą Maryję Pannę Stolicę Mądrości. Czynimy swoimi słowa życzeń, które skierował do wspólnoty swojej Uczelni św. Jan Paweł II, gdy nawiedził KUL 9 czerwca 1987 roku: „Uniwersytecie, służ prawdzie! Jeśli służysz prawdzie, służysz wolności, wyzwalanu człowieka i narodu, służysz życiu!".

Radując się ze Zmartwychwstania Chrystusa, całej Wspólnocie Uniwersyteckiej i wszystkim wiernym Kościoła w Polsce udzielamy pasterskiego błogosławieństwa.

Podpisali: Pasterze Kościoła katolickiego w Polsce
obecni na 378. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski
w Warszawie, w dniu 14 marca 2018 roku